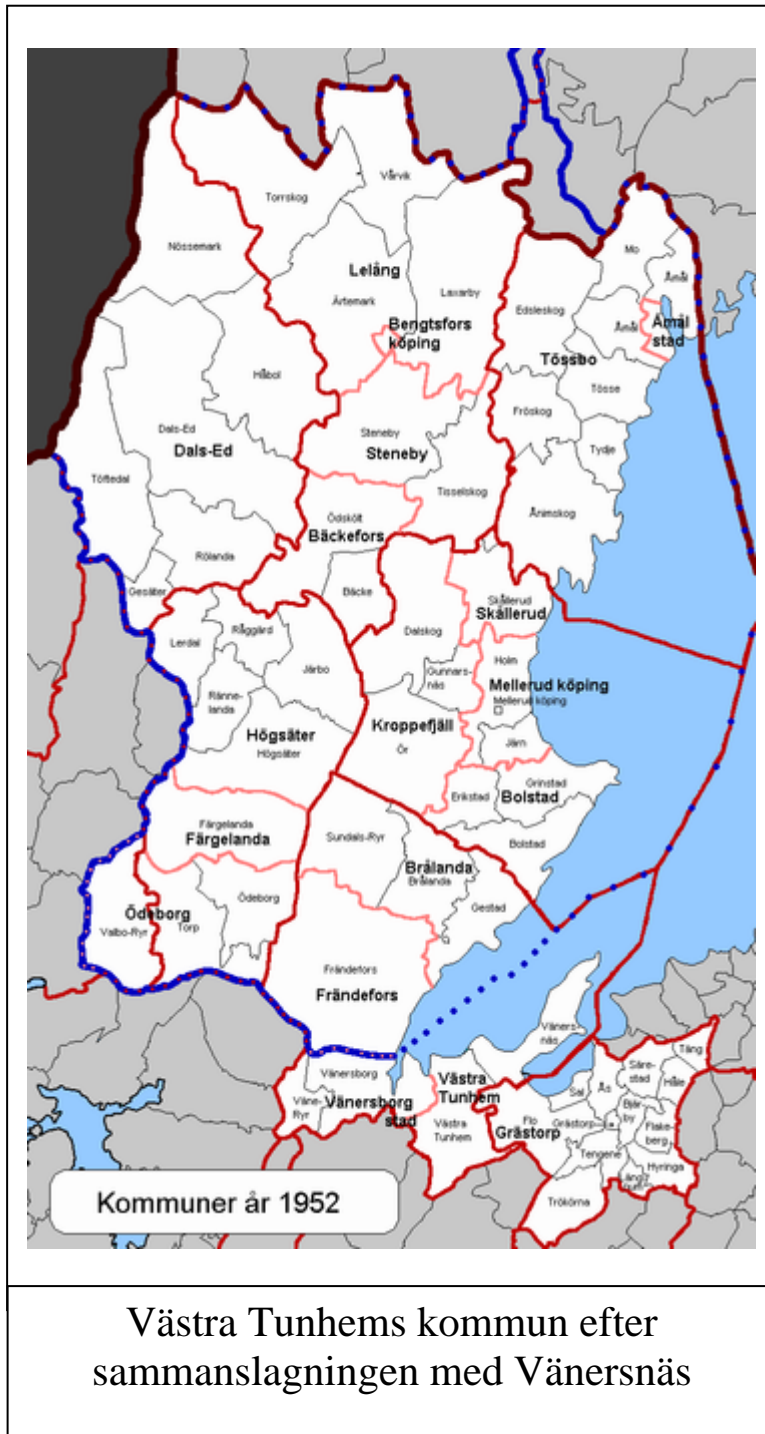

För hundra år sedan

*Händelser Västra Tunhem respektive Vänersnäs
kommuns kommunalstämma 1911*

Västra Tunhems kommun efter
sammanslagningen med Vänersnäs

Kommunalstämmorna i dessa båda landsbygdskommuner återfinns i två stora handskrivna böcker. Dessa är svårtydliga med en plottrig handstil och sidor fyllda av fastklustrade bilagor med allehanda innehåll. I marginalen kan man ibland finna intressanta fakta så som antalet fällda rovdjur, då man kunde få skottpeng och ett välkommet bidrag till hushållet för varje fällt rovvilt. Det vankades även andrakammarval i Sverige och man organiserade valnämnder att kontrollera förfarandet. Böckerna andas historia och berättar alltså både om lokala och nationella händelser.

Våra första väglagar

Den först väglagen klubbades igenom år 1891, för att sedan träda i kraft fyra år senare. Enligt denna lag så stadgade man att då vägen var uppdelad i lotter som jordägarna ansvarade för att sköta, så skulle dessa märkas upp med märken. Man utökade samtidig antalet existerande väglotter i landet. Detta krävde att de nya lotterna mättes upp och de första fördelningarna kom år 1897, för att sedan successivt sprida sig över landet.

Först under mars 1911 kom man att ta upp denna förändring i Vänersnäs kommunalstämma. Detta efter en förfrågan från grannkommunen Grästorp om huruvida det vore möjligt att tillsammans införskaffa 821 vägstenar från ett lämpligt stenbrott och därmed minska omkostnaderna till en krona per sten. Beslutet klubbades igenom och kom i december att efterföljas av en omstrukturering av vägtillsynen, så att man inspekterade vägen på hösten istället för våren.

Väghållningsstenarnas betydelse kom dock ironiskt nog att försvinna redan under 1920-talet då vägkassorna övertog vägunderhållet från jordägarna.

Nykterhetsrörelsen

Från mitten av 1800-talet växte nykterhetsrörelsen kraftigt i Sverige som en motaktion på det utbredda alkoholmissbruket. Runt om i landet anordnades det därför föreläsningar och möten för att uppmuntra nykterhet. I Västra Tunhems kommun anordnades år 1911 nykterhetsföreläsningar på Rånnums föreläsninginstitut, som av kommunstämman sökte anslag för dessa föreläsningar. Svaret blev dock kortfattat och stadgade att pengar fick tas ur de redan utlämnade anslagen. Året efter var dock tonen mot alkohol annorlunda då man till Vänersnäs kommun sände ett krav om att man skulle få bort ölförsäljning från Munkestens gästgivaregård. Det visade sig nämligen att folk i Lilleskog och Rånnum stördes av genomresande och hemvändande personer som berusat sig på maldrycker. Man bekymrade sig också för hushållen vars män omvandlade sina löner i öl och hur situationen i hushållen såg ut som följd. Detta var precis de tankar som nykterhetsrörelsen uttryckte under sina föredrag.

Ärendet ledde slutligen till att Vänersnäs kommun i en skrivelse till kungen bad om att få förbjuda försäljning av maldrycker på Munkestens Gästgiveri.

Källor:

Kommunarkivet, Vänersnäs och Västra Tunhems kommunalstämma

AI:2 (protokoll) Vänersnäs kommunalstämma, 1911-1912

AI:3 (protokoll) Västra Tunhems kommunalstämma 1863-1951, specifikt år 1911-1912

Internetkällor:

<http://www.systembolaget.se/OmSystembolaget/Systembolagets-historia/historien-om-systembolaget2/>

<http://www.trafikverket.se/Museer/Om-Trafikverkets-museer/Samlingarkunskap/Trafikhistoria/Vaghistoria/Vaghistora/Vaghallningsstenar/>

För mer information besök
protokollen på:
<http://www.lokalhistoria.nu>

Johan Olsson
SP3SP
Birger Sjöberggymnasiet